

**WAT ZIJN DE
OPBRENGSTEN
VAN
HUISBEZOEKEN?**

**EEN ONDERZOEK NAAR HET
VERSTERKEN VAN
WOORDENSCHATONDERWIJS
DOOR GEBRUIK VAN
THUISTALEN.**

**IS ER EEN VERBAND
TUSSEN MEERTALIGHEID
EN TOS?** Een interview met Judith
van der Ark-Rijlaarsdam

LERAAR IN DE STAD

Jet Groeneveld

mijn kleuterklas

*mijn favorieten beelden
in de klas*

VOORWOORD

In dit magazine neem ik je mee in de kennis en expertise die ik heb opgedaan tijdens de Master Jonge Kind. Ik vertel over het participatief actieonderzoek naar meertaligheid en woordenschatonderwijs op OBS De Klimop, deel de resultaten en illustreer deze met praktijkvoorbeelden. Daarnaast ga ik in gesprek met een expert op het gebied van meertaligheid en TOS, spreek ik verschillende onderwijsprofessionals over hun ervaringen met huisbezoeken en reflecteer ik op mijn eigen bijdrage aan het Webinar Thuis in Taal.

Ik wens je veel leesplezier!

Inhoudsopgave

4 VOORWOORD

6 VISIE OP ONDERWIJS

8 PARTICIPATIEF ACTIE ONDERZOEK

Onderzoek in de kleuterklas over woordenschat en meertaligheid

14 VELDVERKENNING

Een weergave van het netwerk rondom mijn meesterproef en de betrokken partners.

16 HUISBEZOEKEN IN ROTTERDAM

18 ERVARINGEN VAN HET ONDERZOEKSTEAM

20 TOS EN MEERTALIGHEID

Een interview met Judith van der Ark-Rijlaarsdam

21 OBS DE KLIMOP EN MEERTALIGHEID

Hoe werken de groepen aan meertaligheid

24 LEERLINGEN AAN HET WOORD

Leerlingen delen hun thuistaal

26 EYEOPENER

Wat onze blik zegt over kansen.

27 VERHAAL UIT DE PRAKTIJK

28 MEERTALIGHEID IN DE KLAS

Tips om te werken met een meertalige doelgroep.

30 VERHAAL UIT DE PRAKTIJK

31 WAAR WARMTE SPREEKT, GROEIT HET KIND

32 DE JUF DIE IK DACHT TE ZIJN, EN DE JUF DIE IK WERD

Een column over mijn professionele ontwikkeling.

“Onderwijs begint bij relatie, groeit door wereldkennis en bloeit wanneer leerlingen zelfstandig durven worden.” – Jet Groeneveld

Visie op onderwijs

Ik geloof dat leerlingen het meest duurzaam leren wanneer zij eigenaar worden van hun leerproces. Zelfstandigheid betekent voor mij niet dat leerlingen alles alleen moeten doen, maar dat zij vertrouwen ontwikkelen in hun eigen kunnen, keuzes leren maken en verantwoordelijkheid dragen voor hun leerroute. Deze visie sluit aan bij het denken van Maria Montessori, die benadrukte dat kinderen van nature nieuwsgierig en competent zijn wanneer zij de ruimte krijgen om te exploreren. Ook John Dewey (1997) zag onderwijs als een actief proces waarin leerlingen leren door te doen, in plaats van passief kennis te ontvangen.

Kansenongelijkheid is een realiteit in het onderwijs aan het jonge kind, en het is onze taak om ermee om te leren gaan in plaats van te doen alsof het niet bestaat. Niet ieder kind start op dezelfde plek, en niet ieder gezin beschikt over dezelfde taal, middelen of culturele bagage. Juist daarom zie ik het als mijn taak om een leeromgeving te creëren waarin verschillen worden erkend en benut. Door leerlingen te ondersteunen in het ontwikkelen van zelfvertrouwen, taalvaardigheid en eigenaarschap, verkleinen we de kloof tussen kinderen die vanzelfsprekend hun weg vinden en kinderen die die ruimte minder ervaren.

Mijn eigen opvoeding speelt hierin een belangrijke rol. Ik groeide op in een omgeving waarin kunst en cultuur altijd aanwezig waren, niet als luxe maar als manier om de wereld te begrijpen. Musea, muziek, verhalen en creativiteit vormden mijn blik op leren: nieuwsgierig, onderzoekend en open. Die ervaringen hebben mijn overtuiging gevoed dat onderwijs meer moet zijn dan taal en rekenen alleen. Daarom hecht ik veel waarde aan brede talentontwikkeling: ruimte voor kunstzinnige expressie, motorische ontwikkeling, taal in al haar vormen en het ontdekken van persoonlijke interesses. Elk kind verdient de kans om te ontdekken waar het in uitblinkt.

Thematisch werken sluit hier naadloos op aan. Het:

- vergroot de wereldoriëntatie van leerlingen
- stimuleert een rijkere woordenschat, omdat woorden in context worden aangeboden
- maakt leren betekenisvol, doordat leerlingen zien hoe kennis samenhangt
- sluit aan bij de natuurlijke nieuwsgierigheid van kinderen

Deze aanpak sluit aan bij het werk van Jerome Bruner (1977), die stelde dat leren het meest effectief is wanneer nieuwe kennis wordt verbonden aan bestaande kennis en wordt aangeboden in betekenisvolle contexten. Ook Lev Vygotsky (1978) benadrukte het belang van taal en sociale interactie voor cognitieve ontwikkeling; thematisch onderwijs biedt precies die rijke taalomgeving waarin leerlingen samen betekenis construeren.

Voor mij begint goed onderwijs altijd bij de relatie tussen leerkracht en leerling. Een kind leert pas echt wanneer het zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. Daarom investeer ik bewust in het opbouwen van een veilige en vertrouwde band, waarin ruimte is voor ieders achtergrond, thuistaal en unieke verhaal. Deze relationele benadering sluit aan bij het gedachtegoed van Nel Noddings (1984), die benadrukt dat zorg en aandacht de kern vormen van elke educatieve relatie. Ook Gert Biesta (2015) onderstreept dat onderwijs meer is dan kennisoverdracht: het gaat om het begeleiden van leerlingen in hun ontwikkeling tot zelfstandige, verantwoordelijke en betrokken mensen.

Wanneer de relatie stevig staat, ontstaat de basis waarop alle andere vormen van leren kunnen rusten, van taalontwikkeling tot kunstzinnige expressie, van zelfstandigheid tot brede talentontwikkeling. Zo bouwen we aan onderwijs dat niet alleen kennis overdraagt, maar kinderen helpt te groeien naar hun potentieel.

Visie in zicht

Waar en hoe is mijn visie terug te zien in de praktijk?

Thematisch werken

De rups bij de deur is een speelse binnenkomer die het thema Rupsje Nooitgenoeg meteen voelbaar maakt zodra leerlingen de klas binnenstappen. Het is een visuele uitnodiging om nieuwsgierig te worden, om te kijken, te vragen en te verbinden met wat ze al kennen. Dit is de kracht van thematisch werken: het thema leeft niet alleen in activiteiten, maar in de hele leeromgeving.

Relatie

In het onderwijs ontstaat de relatie niet alleen in grote gesprekken, maar juist in de kleine, alledaagse momenten. Wanneer ik een leerling help met het dichtdoen van haar jas, ontstaat er een kort maar waardevol contactmoment: oogcontact, nabijheid, even samen stilstaan. In zulke handelingen voelt een kind zich gezien en gesteund. Deze ogenschijnlijk eenvoudige momenten vormen de basis van een pedagogische relatie: een band waarin vertrouwen groeit en waarin een leerling durft te vragen, te proberen en fouten te maken. Door aandacht te hebben voor deze kleine interacties, bouw ik aan een veilige omgeving waarin elk kind zich welkom voelt, niet alleen als leerling, maar als mens.

Zelfstandigheid

In de bouwhoek zie ik hoe leerlingen groeien wanneer ze zichzelf durven uitdagen. Wanneer een jongen besluit om zelf een stapel blokken te dragen, ontstaat er een krachtig moment van zelfstandigheid: hij onderzoekt zijn grenzen, maakt keuzes en ervaart dat hij iets kan wat eerst misschien spannend leek.

Dit soort situaties zijn meer dan spel, het zijn eigenaarschapsmomenten. Als leerkracht observeer ik, moedig ik aan en stel ik vragen die hem helpen reflecteren op zijn eigen handelen. Zo ontstaat een leeromgeving waarin kinderen ervaren dat ze competent zijn en dat hun keuzes ertoe doen. Deze momenten vormen de basis voor brede talentontwikkeling: leren met hoofd, hart en handen, in een context die betekenisvol en uitdagend is.

Participatief actie onderzoek : Bruggen bouwen tussen thuis en school met oog voor praktijk en beleid.

OBS De Klimop opereert in een wijkcontext met veel meertaligheid, lage sociaaleconomische omstandigheden en een leerlingpopulatie met hoge ondersteuningsbehoeften. Leerlingen komen binnen met een kleine Nederlandse woordenschat, dit heeft invloed op het leren en op sociaal emotioneel gebied.

In dit onderzoek gaan we opzoek naar hoe we het woordenschatonderwijs kunnen versterken op school en hoe we hier de thuistaal in kunnen betrekken.

Welke handvatten hebben professionals in de kleutergroepen op OBS de Klimop nodig om hun woordenschatonderwijs voor meertalige leerlingen te verrijken door thuistalen doelgericht in te zetten?

Uitgevoerde acties;

- De implementatie van de woordenschat methode LOGO 3000.
- Het thematiseren van de woordkaarten van de methode LOGO 3000.
- De verandering in het format 'woord van de week' in betrekking tot meertaligheid.
Woord van de week? toelichting op blz. 10
- Huis bezoeken bij kleuters om de taalervaringen in de thuiscontext op te halen.
- LeerKRACHT efficiënt inzetten om aan onderbouw doelen te werken.
LeerKRACHT? toelichting op blz. 11
- De relatie versterkten met de peutergroepen om te werken aan de doorgaande leerlijn.
- Het vuurtje meertaligheid aanwakkeren bij het team op de Klimop.

Meertaligheid wordt door SLO omschreven als het gedurende een ontwikkelingsfase substantieel blootgesteld zijn aan twee of meer talen. Jim Cummins legt in zijn theorie van Common Underlying Proficiency (1981) uit dat talen een gemeenschappelijke cognitieve basis delen, waardoor vaardigheden uit de moedertaal overdraagbaar zijn naar een tweede taal. Het versterken van de thuistaal ondersteunt daarom de ontwikkeling van schoolse taalvaardigheid in het Nederlands en draagt bij aan zelfvertrouwen en identiteitsvorming.

Cummins' ijsbergmetafoor laat zien dat zichtbare taalvaardigheden (zoals woordenschat) rusten op een gedeelde, onzichtbare basis van kennis die in meerdere talen bruikbaar zijn.

De methode LOGO3000 voldoet aan de BAKlijst (Basiswoordenlijst Amsterdamse kleuters). LOGO 3000 sluit goed aan op het viertakt model, zo wordt de woordenschat doelgericht en systematisch aangeleerd (Verhallen, 1994).

Translanguaging, ontwikkeld vanuit het werk van Cen Williams (1994) en verder uitgewerkt door Ofelia García, stimuleert leerlingen om flexibel al hun talen in te zetten om betekenis te construeren. Deze aanpak erkent het geïntegreerde talige repertoire van meertalige leerlingen en bevordert begrip en inclusie.

De aanpassing in het format woord van de week heeft niet alleen gezorgd voor meer aandacht voor meertaligheid, maar ook leidt tot groei in spreekdurf, betrokkenheid en het spontaan inzetten van thuistalen door leerlingen. De huisbezoeken hebben zowel het vertrouwen en de samenwerking met ouders versterkt als de taalproductie en het zelfvertrouwen van leerlingen zichtbaar vergroot. Daarnaast zorgden de positieve ervaringen bij leerlingen en collega's voor meer draagvlak om huisbezoeken blijvend een plek te geven binnen de onderbouw.

Binnen het PAO-team is een gedeelde ambitie en urgentie ontstaan om leerKRACHT beter te laten aansluiten bij de onderbouw. Een vergadervorm waarbij de doelen van leerkrachten zelf centraal staan.

El Hadioui (2011) laat zien dat leerlingen en ouders navigeren tussen verschillende leefwerelden en dat huisbezoeken helpen deze werelden te verbinden door persoonlijk contact en erkenning van de thuissituatie. Breuer et al. (2021) benadrukken dat effectieve ouderbetrokkenheid gebaseerd is op vertrouwen, gelijkwaardigheid en gedeelde verantwoordelijkheid, wat versterkt wordt door persoonlijke communicatie zoals huisbezoeken. Tijdens huisbezoeken ontstaat een informele setting, krijgen leraren zicht op de context van het kind en voelen ouders zich meer gezien als partner. Van der Pluijm (2022) toont aan dat samenwerking begint bij het aansluiten op de thuistaalomgeving en dat het erkennen van de thuissituatie leidt tot meer vertrouwen en bereidheid tot samenwerking. Het Platform Allochtone Ouders en Onderwijs (2022) beschrijft dat huisbezoeken drempels verlagen, inzicht geven in routines en interesses van het kind en bijdragen aan een gelijkwaardige relatie. Gezamenlijk laten deze bronnen zien dat huisbezoeken een krachtig middel zijn om vertrouwen, open communicatie en afstemming tussen school en ouders te versterken, wat direct het welbevinden van het kind ondersteunt.

Wij bevonden om het thematiseren van de LOGO-3000-woordkaarten structureel te borgen binnen de onderbouw en dit jaarlijks vóór de zomervakantie gezamenlijk voor te bereiden, zodat leerkrachten consistent en thematisch kunnen werken. Zodra het team zich bekwaam voelt in het gebruik van de methode, kunnen zij binnen de leerKRACHT-sessies bij elkaar observeren om verschillen zichtbaar te maken en samen de veranderingen duurzaam waar te maken.

Daarnaast is het wenselijk om de relatie met de peutergroep verder te verdiepen door structurele inhoudelijke gesprekken en gezamenlijke overlegmomenten te organiseren, zodat visie en werkwijze beter op elkaar aansluiten en de doorgaande lijn tussen opvang en school wordt versterkt.

De ouders bij wie een huisbezoek is afgelegd, zijn gevraagd naar hun ervaringen. Zij gaven aan het prettig te vinden om de materialen en activiteiten thuis te kunnen laten zien. Ook benoemden ze dat het huisbezoek als positief werd ervaren.

Woord van de week

Het 'Woord van de Week' is een vaste taalroutine in de kleutergroepen waarin leerlingen spelenderwijs werken met een woord dat past bij het thema. In het vernieuwde format krijgt meertaligheid een structurele plek: het woord wordt niet alleen in het Nederlands aangeboden, maar ook in andere talen, waaronder de thuistalen van leerlingen. Door te spelen met letters, rijm en taalvergelijking groeit zowel hun taalbewustzijn als hun spreekdurf. Hieronder kun je de taaldoelen per onderdeel van het format vinden.

Doelen:

- Deze woorden hebben ook de letter:

Leerlingen werken aan fonemisch bewustzijn, letter-klankkoppeling en het herkennen van overeenkomsten tussen woorden. Dit versterkt hun vaardigheid om klanken te analyseren en te koppelen aan geschreven taal.

- Ik heb de letter in mijn naam:

Dit onderdeel stimuleert letterbewustzijn, persoonlijke betrokkenheid bij taal, en het herkennen van letters in betekenisvolle contexten (zoals de eigen naam).

- In een andere taal is dit:

Hier werken leerlingen aan woordbetekenis, taalvergelijking en meertaligheidsbewustzijn. Door woorden in verschillende talen te verkennen, groeit niet alleen hun taalbewustzijn en culturele sensitiviteit, maar ook hun spreekdurf in hun eigen thuistalen

- Deze woorden rijmen op:

Leerlingen oefenen rijmherkenning, klankpatronen, auditieve discriminatie en fonologisch bewustzijn. Dit is een belangrijke voorspeller voor latere leesvaardigheid.

Het leerkrachtbord ondersteunt de bordsessies door middel van een planning en omschrijving van doelen.

De leerKRACHT-aanpak is ontwikkeld om scholen te helpen een sterke, lerende cultuur op te bouwen waarin teams zelf de regie nemen over hun onderwijsontwikkeling. Door wekelijks samen te werken, te reflecteren en doelen zichtbaar te maken, ontstaat een ritme dat eigenaarschap versterkt en de kwaliteit van het onderwijs duurzaam verhoogt. Het werkt omdat teams niet van bovenaf aangestuurd worden, maar zelf bepalen wat hun leerlingen nodig hebben en daar stap voor stap, effectief en met elkaar aan bouwen.

De bijeenkomst start altijd met het delen van successen, zodat zichtbaar wordt wat er in de klas al goed gaat en het team met een positieve blik verder kan bouwen. Daarna kijken de leraren gezamenlijk naar de lopende verbeterdoelen en bespreken ze of iedereen nog op koers ligt. Ook wordt kort en concreet doorgenomen welke acties zijn uitgevoerd en welke nog aandacht vragen. Vanuit die reflectie bepaalt het team nieuwe, haalbare acties voor de komende week, zodat de ontwikkeling continu in beweging blijft. De sessie eindigt met heldere afspraken: wie is waar verantwoordelijk voor en wanneer wordt er teruggekoppeld. Zo ontstaat een ritme waarin het team eigenaarschap voelt, elkaar versterkt en stap voor stap werkt aan duurzaam beter onderwijs. **“Verandering komt niet van bovenaf; teams creëren vooruitgang door samen te leren en te experimenteren.”**

- Jaap Boonstra

LeerKRACHT

In de wekelijkse bordsessies gaat het team effectief aan de slag met doelen die uit hun eigen praktijk zijn ontstaan.

Wat hoort er op het leerKRACHT-bord?

- Doelenkolom

De concrete verbeterdoelen waar het team aan werkt (bijv. begrijpend lezen, instructiekwaliteit, woordenschat).

- Actiekolom

Lopende acties, met namen en deadlines. Kort en zichtbaar.

- Successenhoek

Kleine en grote successen van leerlingen of leraren.

- Incheck-ruimte

Een vaste plek waar teamleden aan het begin van de sessie kort aangeven hoe ze erbij zitten of wat hun focus van deze week is. Dit helpt om de sessie bewust te starten en de samenwerking te versterken.

Consolideren, hoe dan?

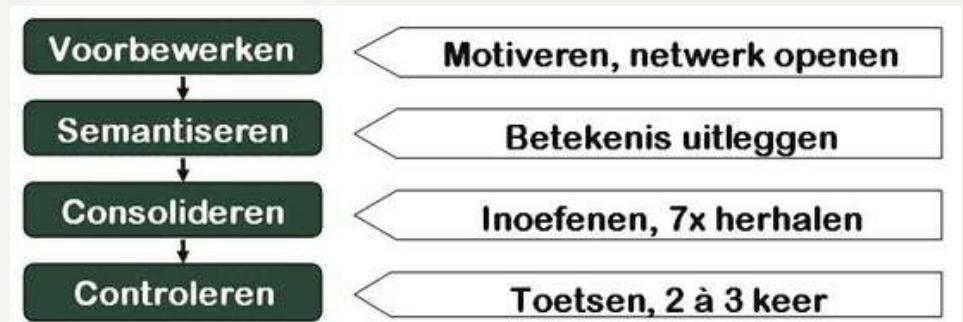
8 spelvormen om de woorden vanuit LOGO3000 te consolideren

Deze spelletjes zijn het meest effectief wanneer ze worden uitgevoerd in een klein groepje.

De woorden zijn hiervoor al aangeboden.

Spelvormen

- **De voeltas:** vul een tas met voorwerpen met aangeboden woorden. Laat de leerlingen voelen, welk woord past er bij? Kijk hierna pas naar het voorwerp, en heb ik goed gevoeld?
- **Ren je rot:** hang de plaatjes van de woordkaarten in de klas/ op de gang. Laat de leerlingen een bepaald woord zoeken.
- **Wie ben ik:** speel het spel wie ben ik waarbij de leerlingen met het stellen van vragen er achter moeten komen welk woord zij op hun hoofd hebben.
- **De Bom:** gebruik een tikkende bom en geef deze aan elkaar door. Voordat je de bom mag doorgeven moet je eerst een woord noemen van de woordkaart. Dit kan je nog moeilijk maken door te zeggen dat elk woord één keer benoemd mag worden.
- **Doorfluistertje:** één leerling kiest een van de aangeboden woorden van de woordkaart. Die fluistert hij of zij in de oor van degene die er naast zit. Zo gaat het woord rond tot de laatste het woord hardop zegt.
- **Woord in je hoofd:** één neemt een woord van de woordkaarten in zijn hoofd. Hij of zij omschrijft het woord zonder het woord te benoemen. Kunnen we raden welk woord er wordt omschreven?
- **Woorden vissen:** aan het woord plak je een magneetje. Met een hengel, waar ook een magneetje aan hangt, vis je een woord op. Welk woord heb je gevangen en wat betekent dit?
- **Woordweb:** maak samen met de leerlingen een woordweb over een bepaald thema. Je kunt hierbij schrijven maar ook zeker tekenen om het visueel te maken voor de leerlingen.

'Het viertaktmodel' (Verhallen, 1994)

Webinar

THUIS IN TAAL VERBINDEN MET OUDER THUIS

In dit webinar presenteert lector Martine van der Pluijm de nieuwe handleiding voor de thuisaanpak van Thuis in Taal, die zij dit jaar ontwikkelde na vier jaar onderzoek bij gezinnen thuis. Ik ga in gesprek met Marlies Slaa van Wijzer in Opvang en Onderwijs en Tulay Suna, schoolmaatschappelijk werker en deel mijn eigen ervaringen tijdens het uitvoeren van huisbezoeken voor mijn onderzoek.

Martine deelt de volgende uitgangspunten;

1. Vind de kennisbronnen en taalervaringen van kinderen
2. Maak ouders bondgenoot
3. Denk in perspectief
4. Vorm een community
5. Stimuleer samen het taalleren
6. Reflecteer samen
7. Houd de contextuele bril op.

"Dat leren met elkaar, dat is natuurlijk zo ontzettend van belang, want dat is best complex. Om dat in de praktijk te gaan doen dat is zo ingewikkeld." – **Martine van der Pluijm**

"We gaan door met wat we aan het doen zijn, allemaal om de kansen voor dat kind te vergroten. We willen daar graag die ouders bij betrekken, zodat we samen de kinderen de toekomst in helpen."

– **Anne Bos**

Het webinar is hier te bekijken;

Veldverkenning BINNEN DE WIJK

Een weergave van het netwerk rondom mijn meesterproef en de betrokken partners.

MICRO

De directe leefwereld van het kind: gezin, school, vrienden, buurt. Hier vinden de dagelijkse interacties plaats die het kind het sterkst beïnvloeden.

MESO

Dit gaat over de verbindingen tussen de verschillende onderdelen van het microsysteem, zoals de samenwerking tussen ouders en leraren of de relatie tussen gezin en school.

EXO

Dit zijn omgevingen waar het kind zelf geen directe rol in heeft, maar die wel invloed uitoefenen. Denk aan het werk van ouders, gemeentelijke beslissingen of sociale voorzieningen.

MACRO

De brede maatschappelijke context: cultuur, normen en waarden, economische omstandigheden, politieke systemen. Deze bepalen de koers van de samenleving waarin het kind opgroeit.

CHRONO

De factor tijd: veranderingen in het leven van het kind (zoals een verhuizing of scheiding) én historische gebeurtenissen die invloed hebben op een generatie.

De kinderen op OBS de Klimop groeien op in een thuissituatie waarin vaak sprake is van lage SES en meertaligheid. Daarnaast maken veel kinderen deel uit van onze twee interne peutergroepen, waar zij vertrouwd raken met de schoolomgeving en belangrijke eerste relaties opbouwen.

OBS De Klimop, gelegen in het hart van Rotterdam-Noord, maakt deel uit van een breed netwerk van organisaties die samen bijdragen aan de ontwikkeling en ondersteuning van onze leerlingen en hun gezinnen. Tijdens de veldverkenning in de wijk wordt zichtbaar hoe waardevol deze samenwerking is en hoe iedere instantie vanuit een eigen expertise bijdraagt aan een sterke pedagogische en sociale omgeving.

OBS De Klimop valt onder Stichting BOOR, dat richting en ondersteuning biedt op organisatorisch en onderwijskundig niveau. BOOR zorgt voor een stevige basis waarbinnen de school haar visie kan realiseren.

WMO Radar is als schoolmaatschappelijk werk nauw betrokken bij gezinnen die extra ondersteuning nodig hebben. Zij sluiten aan bij gesprekken, bieden hulp in de thuissituatie en kunnen meegaan op huisbezoeken. Zo ontstaat een directe verbinding tussen school en thuis.

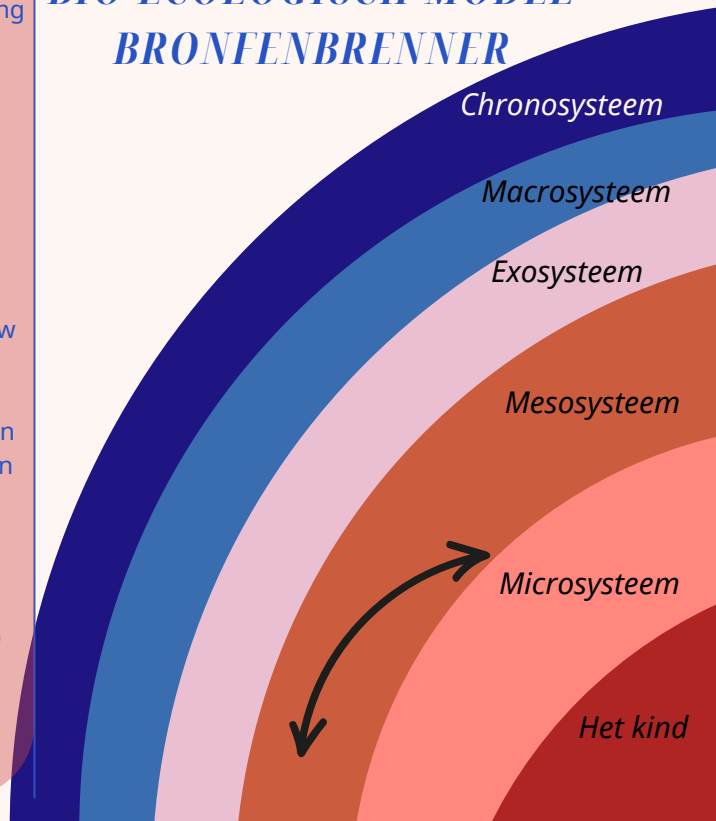
PPO (Passend Primair Onderwijs) ondersteunt de school door leerlingen te observeren en leerkrachten te adviseren over passende interventies.

Auris begeleidt leerlingen met taalontwikkelingsstoornissen of auditieve beperkingen. Zij bieden gerichte ondersteuning aan leerlingen én leerkrachten, zodat taalontwikkeling en communicatie optimaal gestimuleerd worden.

De gemeente Rotterdam heeft een belangrijke rol in het exosysteem. Via beleid en ondersteuning, zoals de Rotterdamse kleuterafspraken. De Rotterdamse kleuterafspraken zijn gezamenlijke afspraken tussen de gemeente Rotterdam, basisscholen, peutergroepen en samenwerkingspartners om ervoor te zorgen dat alle Rotterdamse kleuters een sterke start krijgen in groep 1 en 2. Ze richten zich op gelijke kansen, doorgaande ontwikkeling en vroegtijdige ondersteuning.

BIO-ECOLOGISCH MODEL BRONFENBRENNER

DISCUSSIE

De Britse socioloog Basil Bernstein(1975) biedt een waardevol tegengeluid in het debat over thuistalen en kansengelijkheid. Hij stelt dat leerlingen niet alleen hun thuistaal nodig hebben, maar vooral toegang tot de schooltaal: de expliciete, abstracte taal die in het onderwijs wordt verwacht. Bernstein onderscheidt een beperkte code (meer contextgebonden taal) en een uitgebreide code (schoolse, expliciete taal). Volgens hem kunnen scholen ongelijkheid versterken wanneer ze leerlingen niet bewust ondersteunen in het verwerven van die uitgebreide code. Thuistalen zijn waardevol, maar beheersing van de schooltaal bepaalt in hoge mate of kinderen kunnen meedoen en doorstromen. Zijn werk nodigt uit om na te denken over de balans tussen erkenning van thuistalen en gerichte ondersteuning in academische taal; een spanning die in het onderwijs nog altijd actueel is.

In het macrosysteem spelen de bredere maatschappelijke en culturele factoren mee die richting geven aan het onderwijs waarin onze kinderen opgroeien. Landelijke normen en waarden, economische omstandigheden en onderwijsbeleid bepalen mede hoe wij ons onderwijs vormgeven. Ook organisaties zoals de Onderwijsinspectie hebben hierin een plek, doordat zij landelijke kwaliteitskaders bewaken. Deze maatschappelijke context is voor kinderen zelf niet zichtbaar, maar vormt wel de achtergrond waartegen hun dagelijkse schoolervaringen plaatsvinden.

WAT WETEN DE EXPERTS

Ilias El Hadioudi is leerkracht, trainer en expert op het gebied van meertaligheid, taalbewustzijn en inclusief onderwijs. Hij laat zien hoe thuistalen een bron van kracht zijn in de klas en hoe leerkrachten met kleine, haalbare routines een taalvriendelijke leeromgeving kunnen creëren. Zijn werk maakt zichtbaar dat meertaligheid niet alleen taalontwikkeling versterkt, maar ook het zelfvertrouwen en de identiteit van leerlingen. "Als je de taal van een kind ziet, zie je het kind." — Ilias El Hadioudi

Martine van der Pluijm is specialist op het gebied van taalontwikkeling, woordenschat en meertaligheid in het basisonderwijs. Ze laat in haar werk zien hoe leerkrachten taalrijk onderwijs kunnen vormgeven door expliciete woordenschatstrategieën te combineren met betekenisvolle interactie. Van der Pluijm benadrukt dat leerlingen taal het beste leren wanneer ze actief spreken, ontdekken en hun thuistalen mogen inzetten als steun bij nieuwe woorden.

Orhan Agirdag is een toonaangevende expert die laat zien dat meertaligheid een kans is, geen probleem. Zijn onderzoek onderbouwt waarom het benutten van thuistalen bijdraagt aan betere taalontwikkeling, meer verbondenheid en gelijkere kansen voor alle leerlingen.

"THUISTALEN ZIJN GEEN PROBLEEM, MAAR EEN KANS."

— ORHAN AGIRDAG

In het chronosysteem staat tijd centraal, de veranderingen die kinderen, scholen en de samenleving doormaken. Woordenschat en meertaligheid zijn voortdurend in ontwikkeling.

Beleidsverschuivingen, zoals de groeiende waardering voor thuistalen, beïnvloeden hoe scholen met taal omgaan. Tegelijkertijd verandert het digitale tijdperk de taalomgeving van kinderen: meer schermtijd betekent vaak minder mondelinge interactie en dus minder taalproductie. Het chronosysteem laat zien dat taalontwikkeling meebeweegt met maatschappelijke trends en dat blijvende aandacht nodig is om kansen gelijk te houden.

De theoretische onderbouwing van deze verkenning is geworteld in het werk van Bronfenbrenner (Hayes et al., 2025).

Huisbezoeken in Rotterdam

"NU IK ZELF VOOR DE KLAS STA, BESEF IK JUIST HOEVEEL WAARDE DIE INKIJK IN DE THUISITUATIE HEEFT" - HOZAN KHALID

HUISBZOeken ZIJN IN HET
VERLEDEN VEEL UITGEVOERD MAAR
OOK NU ZIJN ZE ENORM EFFECTIEF.
WAT ZIJN DE ERVARINGEN?

Hozan Khalid, 32

"De belangrijkste reden om huisbezoeken in te zetten, was om ouders te bereiken die onvoldoende profiteerden van het reguliere aanbod binnen de groep. Huisbezoeken boden de mogelijkheid om deze ouders in hun eigen omgeving te ondersteunen en hen bewust te maken van hun rol in de ontwikkeling van hun kind, niet alleen in de verzorging, maar juist ook in de (taal)ontwikkeling. Daarbij lag de nadruk op het laten zien hoe zij op een laagdrempelige manier thuis met hun kind konden praten en spelen, zonder dat het 'schools' hoefde te worden. "

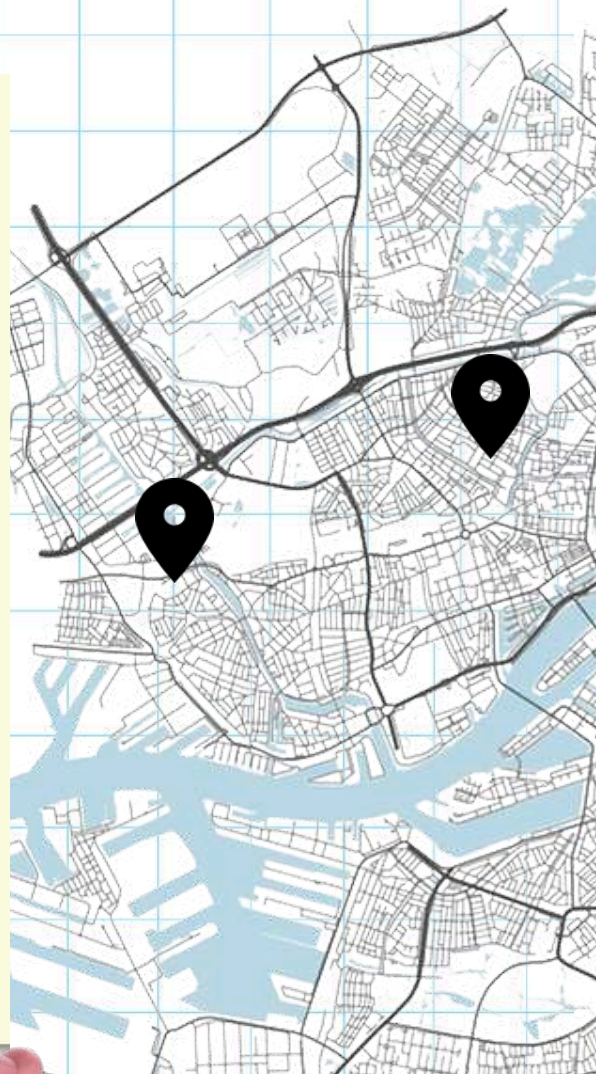
"Wat mij als eerste opvalt bij een huisbezoek is hoe ik ontvangen word. Dat verschilt sterk per gezin: soms door ouder en kind samen, soms alleen door de ouder of juist alleen door het kind. Dat zegt veel over de onderlinge relatie en betrokkenheid thuis.

Daarnaast krijg ik een goed beeld van de leefomgeving. Ik let bijvoorbeeld op de inrichting van het huis, of er sprake is van armoede, of er materialen zijn om mee te spelen en te leren, en hoeveel ruimte er is. Wonen er veel mensen op een kleine ruimte, of is er juist rust en structuur?

Deze indrukken beïnvloeden mijn kijk op het kind, omdat gedrag en ontwikkeling daardoor beter te begrijpen zijn. Bijvoorbeeld: als een kind slecht slaapt of weinig tot spelen komt, kan dat samenhangen met weinig ruimte of beperkte mogelijkheden thuis. Het helpt mij om met meer begrip naar het kind en de ouder te kijken."

"In de meeste gevallen reageerden ouders en kinderen enthousiast op mijn komst. Kinderen waren vaak trots en lieten bijvoorbeeld hun kamer of speelgoed zien, en door met hen mee te spelen ontstond er snel een ontspannen sfeer. Ook ouders deelden soms uit zichzelf persoonlijke dingen, zoals een fotoalbum, wat hielp om het contact te verdiepen. Het contact verliep soepel doordat ik mijn bezoek bewust laagdrempelig instak. Ik introduceerde het als een bezoek om het gezin beter te leren kennen, niet om te vertellen hoe het moet. Die open en gelijkwaardige houding zorgde ervoor dat ouders zich op hun gemak voelden en meer openstonden om samen te kijken hoe zij thuis de ontwikkeling van hun kind konden ondersteunen."

"Mijn advies aan collega's is om huisbezoeken niet in te zetten om gedrag van een kind te "verklaren", maar om oprechte interesse te tonen in het gezin."

Ilse Molenaar, 42

"In het begin vond ik het spannend om op huisbezoek te gaan, want ouders waren vaak ergens ontevreden over, maar al snel veranderde het in het lievelingsonderdeel van mijn werk"

"Hoe het kind zich thuis beweegt en hoe de ouders op het kind reageren, dat valt mij altijd op. Kinderen zijn thuis vaak echt op hun gemak en moeten even niks, dan krijg je vaak een heel ander beeld van een kind dan uit het dossier of een observatie in de groep. Dat is juist de kracht van een huisbezoek. Wat de omstandigheden thuis zijn, verklaart soms ook waarom een kind zich gedraagt zoals het zich gedraagt. Soms ben je de enige professional die thuis is langs geweest, je ziet ouders op hun kwetsbaarst."

Echt, doe het! Try this at home ;)

Het zal echt niet gaan tegenvallen en als het toch tegenvalt, dan heb je slechts een uurtje van je tijd geïnvesteerd.

Heleen Wiegand - van der Ploeg, 53

"Ik ben leerkracht van de SBO+ groep, een gedragsgroep. Mijn groep is de enige groep waar huisbezoeken worden afgelegd. We worden meestal ontvangen met thee, we praten over koetjes en kalfjes, we complimenteren de ouders met de inrichting. We willen graag zien waar het kind slaapt en of er speelgoed en boeken aanwezig zijn. We laten de gespreksonderwerpen vooral vanuit de ouders komen."

"Ik heb genoeg ervaring om binnen te lopen en een gesprekje aan te knopen met de ouders, waarna vanzelf onderwerpen naar boven komen drijven die je kunt bespreken met elkaar. Het doel van het huisbezoek is vooral om aan de leerling te laten zien dat ouders en school op één lijn liggen. Het is geen rapportgesprek, dus ik heb het niet veel over hoe het op school gaat. Het gedrag komt vaak wel aan bod; hoe past de leerling zich aan in de groep waarin hij/zij is geplaatst? Is het helpend voor het gedrag? Zien ouders verschil?"

"Het is fijn om te zien dat kinderen die nauwelijks Nederlands spreken, thuis heel vaardig zijn in hun eigen taal. Dat geeft hoop voor de taalontwikkeling in het Nederlands. Ouders krijgen na veel negatieve ervaringen met het onderwijs weer een beetje vertrouwen in het schoolsysteem. Ze voelen zich gezien en gehoord."

Nancy Kleingeld-Blonk

"De belangrijkste reden voor om een huisbezoek uit te voeren mij is om een volledig en realistisch beeld te krijgen van de thuissituatie van leerlingen, vooral wanneer ik mij zorgen maak. Ouders vinden het vaak spannend; kinderen vinden het meestal leuk maar ook een beetje spannend. Ik ben een makkelijke prater, waardoor het ijs meestal snel gebroken is."

"De huisbezoeken hebben geleid tot beter contact met ouders en minder schaamte. Een ouder durft nu bijvoorbeeld te vertellen dat ze geen geld heeft voor brood, iets wat ze eerder niet deed."

"Mijn tips; Ga met een open blik naar binnen en bereid vooraf vragen voor, zodat je iets hebt om op terug te vallen als het gesprek stroef verloopt. Bedenk ook vooraf wat je precies uit het huisbezoek wilt halen."

Jos Bezemer, 70

"Op mijn school in Feijenoord (jaren 90) was het standaard dat alle leerkrachten bij alle leerlingen op huisbezoek gingen. De ouders waren eraan gewend. De kinderen waren altijd enthousiast en voelden zich vereerd. Doel van de bezoeken was vooral kennismaken. Oog krijgen voor de omstandigheden waarin de kinderen opgroeiden. Dit kon al heel verhelderend werken om een kind beter te begrijpen. Huisbezoeken hebben mij veel geleerd. Inzicht in hoe gezinnen wonen, welke zorgen ze hebben en hoe groot de afstand kan zijn tussen het leven op school en het leven thuis."

Jos Bezemer is mijn moeder die haar gehele loopbaan in het onderwijs heeft gewerkt. We hebben veel gesprekken over lezen, onderwijsveranderingen en het jonge kind.

Zo moeder, zo dochter.

WAT DE OMSTANDIGHEDEN THUIS ZIJN, VERKLAART SOMS
OOK WAAROM EEN KIND ZICH GEDRAAGT ZOALS HET ZICH
GEDRAAGT - ILSE MOLENAAR

ERVARINGEN VAN

Het onderzoeksteam

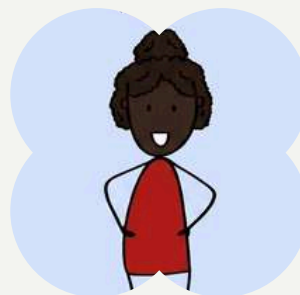
De bijeenkomsten waren gestructureerd en interactief, waarin Jet verschillende werk vormen aanbood. Het gehele schoolteam is ook meegenomen in een presentatie op de studiedag. Het onderzoek heeft meer kennis opgeleverd over omgevingsfactoren en kindkenmerken, waaronder inzichten op micro-, meso- en macro/exo-niveau. Concrete opbrengsten zijn: de aanschaf van de Logo3000 woordenschatmethode, de invoering van een woord en letter van de week, en de start van huisbezoeken tijdens de onderzoeksfase, wat goed is bevallen.

- *Sophie Spuijman,*
Intern begeleider

De woordenschat van de kleuters kon wel wat extra aandacht krijgen, hier waren alle leerkrachten het mee eens. Het onderzoek is een waardevolle aanvulling voor zowel de leerkrachten, kinderen en ook voor de ouders. Kortom we hebben veel voor elkaar gekregen, wat een perfecte aanvulling is op ons onderwijs. Jet heeft alles goed voorbereid en met veel enthousiasme ons input gegeven.

- *Joyce Jacobs*
Leerkracht 1/2 6

Ik vond de samenwerking prettig. Het was fijn om met meerdere kleuterjuffen te sparren. Het heeft me nieuwe verse nieuwe ideeën gebracht die we uitvoeren in de klas. Hopelijk gaat het mij lukken om ook huisbezoeken uit te voeren.

- *Merlien Cairo*
Leerkracht 1/2 a

De samenstelling van het PAO team was een nieuwe samenwerking, hierdoor nam ik regelmatig een leidende rol, dit zorgde voor structuur. De actieve werkvormen hebben geholpen bij de co-productie. Er zijn concrete acties ingezet. Ik merk in de klas dat er meer ruimte en spreekdurf is in de thuistalen. Ook heeft een leerling in mijn klas meer mondelinge taal geproduceerd na het uitvoeren van het huisbezoek.

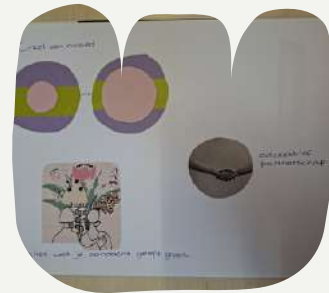
- *Jet Groeneveld*
Leerkracht 1/2 6

WERKVORMEN IN *het onderzoeksteam*

Werkvormen

Actieve werkvormen vergroten de betrokkenheid in een PAO-team doordat ze deelnemers actief laten meedenken en samenwerken. Hierdoor ontstaat meer invloed, interactie en eigenaarschap, precies de factoren die Boonstra(2020) beschrijft als essentieel voor betekenisgeving en duurzame teamontwikkeling. Door passiviteit te doorbreken en iedereen te betrekken in dialoog en reflectie, versterken actieve werkvormen zowel de motivatie als de gezamenlijke verantwoordelijkheid binnen het team.

Probleem schetsen

Met lijm, schaar en een stapel magazines zijn we aan de slag gegaan om het probleem en dus de aanleiding van het onderzoek te schetsen. Hierbij hebben we getekend of geschreven. Na het maken van de collage hebben we deze aan elkaar gepresenteerd. De thema's taal, invloed en partnerschap kwamen veel terug. Aan de hand van de collages hebben we de onderzoeksvraag opgesteld.

Context in beeld

Na mijn uitleg over het Bio-ecologische systeem van Bronfenbrenner zijn we samen aan de slag gegaan om de context van de meertalige leerlingen in beeld te brengen. Met post-its hebben we de verschillende lagen van het model gevuld. Met deze informatie heb ik de systemen van invloed helder.

Taalhuisspel

Het taalhuisspel, van 'Thuis in Taal' heb ik ingezet om het gesprek over meertaligheid op gang te brengen. In de eerste ronde spraken we over eigen ervaringen; "Vroeger gingen we altijd op huisbezoek, waarom doen we dit nu niet meer?" Hierna hebben we gekeken naar onze eigen praktijk, is het haalbaar om weer huisbezoeken uit te voeren en op welke manier?

TOS en Meertaligheid

EEN INTERVIEW MET JUDITH VAN DER ARK-RIJLAARSDAM

Judith van Ark-Rijlaarsdam is werkzaam bij Auris, ik bevroeg haar over TOS en meertaligheid.

Judith legt uit; er is sprake van een TOS als er een achterstand is in beide talen.

Als de moedertaal van het kind zich minder goed ontwikkelt heeft, heeft dit natuurlijk gevolgen voor het goed aanleren van een tweede taal. Het is van belang om te achterhalen of er sprake is van een trage of afwijkende ontwikkeling in de moedertaal.

KENMERKEN VAN EEN TAAIACHTERSTAND DOOR MEERTALIGHEID

- duidelijk zichtbare vooruitgang
- sterke ontwikkeling in de thuistaal
- inhaalgroei bij passend onderwijs
- toenemend begrip bij visuele en verbale ondersteuning

KENMERKEN DIE WIJZEN OP TOS

- taalproblemen in alle talen
- zwak taalbegrip, ook met ondersteuning
- moeite met het leren en vasthouden van nieuwe woorden
- beperkte zinsbouw en vertelvaardigheid
- geringe groei ondanks extra begeleiding

In de onderwijspraktijk worden taalontwikkelingsstoornis (TOS) en meertaligheid regelmatig met elkaar verward. Het is echter van groot belang te benadrukken dat meertaligheid geen oorzaak is van TOS en de stoornis ook niet verergert. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat meertalige en eentalige kinderen een vergelijkbaar risico hebben op het ontwikkelen van een TOS (Auris, et. al, 2016).

TOS is een taalonafhankelijke ontwikkelingsstoornis. Dit betekent dat de taalproblemen zich voordoen in alle talen die het kind gebruikt. Meertaligheid kan de taalontwikkeling complexer maken en taalproblemen zichtbaarder laten worden, maar zij is op zichzelf geen verklarende factor voor een stoornis. In de praktijk leidt deze verwarring er regelmatig toe dat meertalige kinderen met TOS later worden herkend of onvoldoende passende ondersteuning krijgen.

"WANNEER DE TAALONTWIKKELING IN DE MOEDERTAAL EEN GOED NIVEAU HEEFT IS DE KANS GROOT DAT EEN TWEEDE OF VOLGENDE TAAL ZICH OOK GOED ONTWIKKELT."

Het grootste verschil tussen eentalige en meertalige kinderen met TOS ligt niet in de aard van de stoornis, maar in de mate waarin deze wordt herkend. Eentalige kinderen vallen doorgaans sneller op door hun taalproblemen. Bij meertalige kinderen worden deze problemen vaker toegeschreven aan het leren van het Nederlands of juist gebagatelliseerd doordat zij thuis een andere taal spreken.

In de praktijk uit zich dit bij meertalige kinderen met TOS vaker in:

- Teruggetrokken of afwachtend gedrag
- Verhoogde afhankelijkheid van visuele ondersteuning en context
- Minder initiatief in mondelinge interacties

Het signaleren van Tos bij meertalige kinderen is complex doordat kenmerken van een normale meertalige ontwikkeling sterk kunnen lijken op symptomen van een taalstoornis. Factoren die deze complexiteit vergroten zijn onder andere:

- Normale meertalige ontwikkelingskenmerken, zoals een stille periode, code-switching en een tijdelijke achterstand in het Nederlands
- Beperkt zicht op de ontwikkeling van de thuistaal, doordat deze vaak buiten school plaatsvindt
- Eenzijdige beoordeling van taalvaardigheid op basis van het Nederlands
- Grote diversiteit binnen de meertalige populatie, waardoor algemene normen moeilijk toepasbaar zijn
- Opvattingen van ouders en professionals dat taalproblemen 'erbij horen' bij meertaligheid

Deze factoren vergroten zowel het risico op onderdiagnostiek (het missen van TOS) als op overdiagnostiek (het ten onrechte vaststellen van een stoornis).

Herkenning is dus van groot belang, hierin spelen leerkrachten een grote rol.

Kenmerken die wijzen op TOS:

- Taalproblemen in alle talen
- Zwak taalbegrip, ook met ondersteuning
- Moeite met het leren en vasthouden van nieuwe woorden
- Beperkte zinsbouw en vertelvaardigheid
- Geringe groei ondanks extra begeleiding

VERDER LEZEN? BEZOEK;

[HTTPS://MEERTALIGHEIDENTAALSTOORNISSENVU.WA.NL/](https://meertaligheidsentaalstoornissen.vu.wa.nl/)

[HTTPS://TOSINBEELD.NL/MATERIALEN/SIMEA-HANDREIKING-TOS-EN-MEERTALIGHEID/](https://tosinbeeld.nl/materialen/simea-handreiking-tos-en-meertaligheid/)

[HTTPS://WWW.DEELKRACHT.NL/PRODUCTEN/VRAAGGESPREK-MEERTALIGHEID-TOS/](https://www.deelkracht.nl/producten/vraag-gesprek-meertaligheid-tos/)

[HTTPS://SIMEA.NL/DOSSIERS/S1166289-SIMEA-HANDREIKING-MEERTALIGHEID-TOS.PDF](https://simea.nl/dossiers/s1166289-simea-handreiking-meertaligheid-tos.pdf)

A photograph of a young child with dark hair, wearing a black long-sleeved shirt with white patterns, leaning over a light-colored table. The child is interacting with various educational toys. On the table, there are several white cards with black letters, some of which are upside down (e.g., 'eo', 'ue', 'k'). There are also colorful letter cutouts (red, green, yellow, orange) scattered around. A white plastic bin filled with more letter cutouts is visible in the lower right. A red marker lies on the table. In the background, a blue folder or tray holds more cards and letters. The overall scene suggests a language learning or literacy activity.

“TAAL ONTSTAAT
IN INTERACTIE.”

— MARTINE VAN DER PLUIJM

OBS DE KLIMOP EN MEERTALIGHEID

De kleuters betrekken de thuistaal door die wekelijks terug te laten komen in het de taalroutine woord van de week. In de kring rijmen we op dat woord, verzinnen woorden met letters uit dat woord en vertalen het woord dus naar verschillende talen.

3

1/2

Groep vier besteed aandacht aan de thuistaal door te kijken naar hun grootouders. Waar komen die van daan, wat is de cultuur van dit land en welke taal wordt er gesproken?

4

“Wat ik doe, is tijdens de lessen woordenschat/taal-, technisch lezen en spelling aandacht besteden aan woorden die lastig te vertalen zijn: soms benoemen we hoe een woord klinkt of betekent in de thuistaal van leerlingen. Dit gebeurt echter nog niet structureel.”
- Sophie, leerkracht en IB

5/6

7/8

“Met oudergesprekken adviseren we óók in de thuistaal te lezen en het in de eigen taal na te vertellen of iets dergelijks.” - Yentl, leerkracht

MIJN MOOISTE WOORD

LEERLINGEN AAN

IK STELDE DE LEERLINGEN VAN OBS
DE KLIMOP DE VOLGENDE VRAAG:

WELK WOORD UIT JOUW TAAL THUIS IS ZO MOOI DAT
IEDEREEN IN DE KLAS HET ZOU MOETEN KENNEN?

CORAZON = HART en Liefde

Naam: Gidney Taal: seesh /
dominicaans

indones = hoe gaars

Naam: Kamitia Taal: Estonia

Madeliefje = Romaska, Dana Russisch Oekraïens

rosie = een bloem
Sidona Etrea

INSYALLAH dat betekent bij voorbeeld ja
ALS je ergens MAAK toe gaaf of iets doet
dan moet je INSYALLAH zeggen van er kan iets gebeuren
and GAAT het niet door
: ALS ALLAH WILT.

Naam: Liadus Taal: MAROKAANS

Bolani (Brood met aardappelen vull-
ing ~~gasta~~ en Guista (Pachtig)

Naam: Jabal Taal: gaf afabaans

Habibi - schatje
Nidal Arabisch

you we me ede > ik word moe van je
Chalayah Surinaams

betekent het?
babosi = ghugatek
hoe gaat het
Naam: sara Taal: bosnif

MASHALLAH bijv. je hebt ECHTE mooie
aren MASHALLAH

Naam: Nouraya Taal: Marokaans

HET WOORD

quray is mooi

Naam: Mirham Taal: Somalië

Pollo = ijsje
Romaissa Berbers

Ala Ahla-hala

Naam: my - iely Taal: mans

Een hoofd een borst een buik en benen
Elgerati el soutierie el patterie el southerie et el jadenie
Lubnaa Arabisch

kabba

dat dat is opa

Naam: Shir Taal: fighawn

ij kent = أنتي لطيف
lief
SYRIA/SYRIë

Naam: Serene Taal: ARABISCH

Sohran

bedankt o. dankjewel

Naam: Sofia Taal: MAROKAANS

ola man jabte kent capverz hal
Portugal

hallo mama

Naam: chrésteins Taal: capverz

bakaal sekerke (gerecht)

Naam: Cait-lynn Taal: Kaapverdiaans

EYE OPENER

WAT ONZE BLIK ZEGT OVER KANSEN

Ik hoorde de resultaten van het eyetracking-onderzoek tijdens een wandeling, met een podcast in mijn oren. Terwijl ik stapte, luisterde ik hoe onderzoekers vertelden dat sommige kleuters structureel minder spreektijd krijgen en minder vaak worden aangekeken. Het onderzoek liet zien dat leerkrachten vaak zonder het zelf te merken hun blik en aandacht vaker richten op kinderen die veel taal produceren, extravert zijn of sneller reageren. Stille, twijfel of een zoekend kind leidt er juist toe dat de leerkracht sneller doorschakelt naar een ander. Zo ontstaan er verschillen in wie gezien wordt, wie gehoord wordt en wie taal mag oefenen.

Ik schrok: gebeurt dit ook bij mij? Die vraag bleef hangen. Er ontstond een mengeling van onzekerheid en urgentie: een besef dat kansengelijkheid niet alleen iets is van grote systemen, maar ook van kleine, dagelijkse keuzes in de klas. Het onderzoek werd daarmee een echte eyeopener niet omdat ik het niet wilde zien, maar omdat ik me realiseerde hoe snel onbewuste patronen kunnen ontstaan, zelfs wanneer je met de beste intenties werkt.

“DRAAG IK OP DEZE MANIER BIJ AAN DE KANSENGELIJKHEID?”

Nadat ik de podcast had geluisterd, merkte ik dat ik met een nieuwe blik naar mijn eigen handelen keek. Vooral in de kringmomenten wilde ik weten hoe eerlijk de verdeling van aandacht en spreektijd eigenlijk was. Tijdens de grote kring zag ik al snel iets wat ik liever niet had willen herkennen: de leerlingen die veel taal produceren, kregen ook meer aandacht van mij. Ze spraken veel, ik reageerde daarop, en zo bleef het verschil tussen leerlingen die graag praten en leerlingen die meer tijd nodig hebben even groot.

Natuurlijk geef ik iedereen een beurt, maar ik merkte dat ik soms te snel verder ging wanneer een kind geen antwoord gaf. Niet omdat ik geen geduld had, maar omdat ik rekening wilde houden met de spanningsboog van de groep. Ik wilde voorkomen dat andere kinderen zouden afhaken. Toch realiseerde ik me dat juist die snelheid ervoor zorgt dat sommige leerlingen structureel minder ruimte krijgen om taal te oefenen.

Deze ontdekking raakte aan mijn bredere zoektocht: hoe word ik een goede kleuterleerkracht? Hoe zorg ik ervoor dat mijn keuzes niet onbedoeld bijdragen aan kansengelijkheid, maar juist helpen om die te verkleinen?

Daarom ben ik begonnen met het vaker inzetten van kleine kringen van drie tot vier leerlingen. In zo'n kleine setting is er meer aandacht. Kinderen die in de grote kring minder snel spreken, durven hier wel hun stem te laten horen. Ik merk dat ik meer tijd neem om te wachten, door te vragen en echt te luisteren. Het voelt alsof ik de volumeknop van de klas even zachter zet, zodat ieder kind hoorbaar wordt.

Toch blijft het een zoektocht. Tijdens gezamenlijke momenten merk ik dat mijn aandacht nog steeds ongelijk verdeeld is.

Sommige kinderen vragen vanzelf aandacht, anderen verdwijnen sneller naar de achtergrond. Het is confronterend om te zien hoe hardnekkig zulke patronen kunnen zijn, zelfs wanneer je je er bewust van bent.

En misschien is dat precies waarom dit onderwerp me bezighoudt. Ik wil leren hoe ik mijn aandacht eerlijker kan verdelen en hoe ik kan voorkomen dat onbewuste keuzes bepalen wie er wel en niet wordt gehoord. Ik ben benieuwd hoe andere leerkrachten hiermee omgaan in hun dagelijkse praktijk. Want als we iets willen veranderen, moeten we het samen doen, door te delen en te onderzoeken.

Zelf luisterde ik tijdens een wandeling naar de Vlaamse podcast Buiten De Lijntjes, waar onderzoeker Thibaut Duthois het eyetracking-onderzoek toelichtte. In de aflevering vertelt hij hoe leerkrachten, vaak zonder het te beseffen sommige kleuters minder aankijken en minder spreektijd geven.

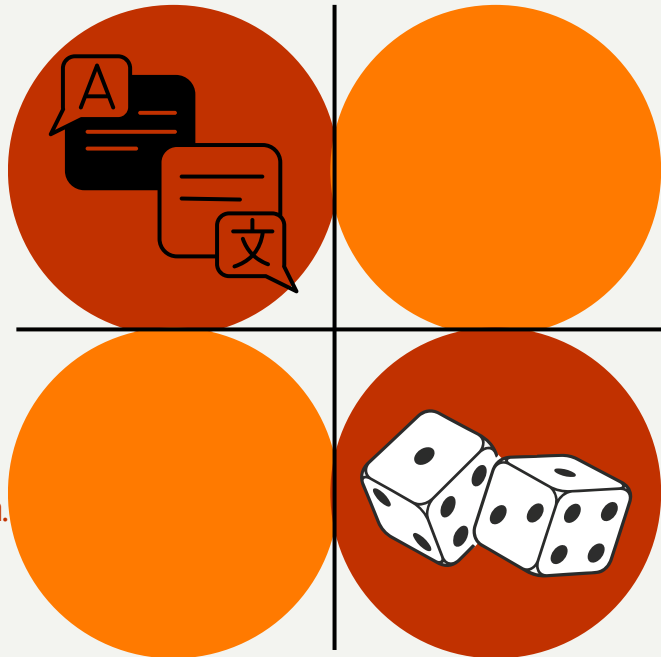
Je kunt ook lezen over het onderzoek; Kris van den branden (2025)

Gevonden woorden

Een bezoek dat de stilte veranderde in een stem.

Voor dit verhaal gebruik ik een andere naam om de anonimiteit te borgen.

Ik neem je mee in een verhaal uit mijn praktijk. Naar aanleiding van het onderzoek wat om de Klimop loopt plannen we huisbezoeken in bij leerlingen.

Dit verhaal begint op 25 maart.

Mijn allereerste huisbezoek gaat vandaag plaatsvinden. Ik heb een pak stroopwafels in mijn tas en hoop dat alle leerlingen op tijd worden opgehaald. Na een kleine miscommunicatie fiets ik samen met de intern begeleider achter vader aan, achterop de fiets zit Kim, een leerling uit mijn klas. Ik ben reuze benieuwd naar hoe het huis er uit ziet, waar Kim graag mee speelt en ben ook wel een beetje zenuwachtig. Wat als het gesprek dood valt of we begrijpen elkaar niet goed?

In de deuropening moet Kim huilen, ze zal wel denken; "wat doet de juf nou weer hier?" Eenmaal binnen komt Kim tot rust, we drinken koffie, spelen een spelletje en bekijken de speelkamer van Kim.

Het spel wat we thuis spelen, memory hebben we ook op school. Op school lukt het Kim niet om het spel volgens de regels te spelen, maar thuis lukt dat erg goed. Tijdens het huisbezoek voelen ouders de ruimte om praktische vragen te stellen over school, fijn dat hier nu ook ruimte voor is. Ook praten we over familie en vakantie waarbij ouders veel delen over hun achtergrond. Eenmaal op de fiets terug naar school bespreek ik het bezoek na; "Zo, wat had ze een hoop spullen hé om mee te spelen?" We praten over onze vooroordelen en hoe deze zijn ontkracht. We hadden verwacht dat er thuis weinig interactie zou zijn. Dit bleek niet zo te zijn, moeder speelt veel spelletjes met haar dochter en het was te zien dat dit vaak gebeurt. Op school heb ik genoteerd wat me op was gevallen tijdens het bezoek.

De volgende dag vroeg ik aan leerling Kim hoe ze het vond dat ik langs was geweest. Ik kreeg geen gesproken reactie maar wel een hele grote glimlach, het zat goed. De dagen na het bezoek kreeg ik het idee dat de leerling meer mondelinge taal produceerde. Voorheen sprak Kim met 1 of twee woorden, nu waren dit er 3 of 4. Ik vroeg me af of ik de leerling nu beter begreep, de band was versterkt of dat de leerling was gegroeid in haar spreekdurf. De weken na het huisbezoek observeerde verschillende betrokkenen dezelfde groei bij leerling Kim. Ze zong haar naam tijdens de muziekles, een vaste routine in de les waarbij ze eerst stil was. Haar spreekdurf was zeker gegroeid en blijft hopelijk groeien. Wat één huisbezoek toch niet kan bereiken!

'Ze produceert veel meer taal! Voorheen sprak ze in enkele woorden en nu maakt ze zinnen van twee of drie woorden.'
- schoolcontactpersoon PPO Rotterdam

Een paar dagen na het huisbezoek vroeg ik vader hoe hij op het huisbezoek terug kijkt. Vader gaf aan dat hij het prettig vond en dat het goed was. Ik vertelde vader dat haar dochter steeds meer is gaan praten en dat ik denk dat dit te danken is aan het huisbezoek. Vader was erg blij om dit te horen. Hij gaat er van uit dat als leerling Kim 5 jaar is dat ze dan vast meer gaat praten.

Meertaligheid in de klas

Meertaligheid is in veel klassen dagelijkse realiteit. Het vraagt soms om bewuste keuzes om alle talen en alle kinderen tot hun recht te laten komen. Daarom verzamelde ik een aantal bruikbare handvatten die leerkrachten kunnen helpen om met vertrouwen en rust om te gaan met meertaligheid in de klas. Kleine aanpassingen kunnen al een groot verschil maken in hoe kinderen zich gezien, gehoord en ondersteund voelen.

Luisterboeken

Als je de website <https://prentenboekeninalletalen.nl> bezoekt kun je prentenboeken beluisteren in allerlei talen. Luisterboeken zijn een waardevolle aanvulling in een meertalige klas, omdat kinderen verhalen kunnen volgen in zowel het Nederlands als hun thuistaal. Dat vergroot hun begrip, betrokkenheid en woordenschat. Bovendien bieden luisterboeken rijke taalmodellen: kinderen horen volledige zinnen, intonatie en nieuwe woorden in context. Ze kunnen zelfstandig luisteren, herhalen en genieten van verhalen, ook als er even geen volwassene beschikbaar is.

Boeken in andere talen

Meertalige prentenboeken zijn een krachtige manier om alle talen in de klas zichtbaar en hoorbaar te maken. Ze laten kinderen ervaren dat hun thuistaal ertoe doet en dat taaldiversiteit iets is om trots op te zijn. Door verhalen in meerdere talen aan te bieden, krijgen leerlingen meer herkenning, meer betrokkenheid en meer kansen om nieuwe woorden te verbinden aan betekenis. Bovendien nodigen meertalige boeken uit tot gesprek: kinderen vertellen spontaan wat zij herkennen, hoe woorden in hun eigen taal klinken en welke verhalen thuis worden verteld. Zo ontstaat een rijke, inclusieve taalomgeving waarin elke leerling zich gezien voelt.

Woordenschat; herhalen, herhalen en herhalen

De sprekende pictowand biedt kinderen een laagdrempelige manier om woorden te horen, herhalen en onthouden. Doordat je bij elke pagina zelf audio kunt inspreken, kunnen leerlingen op hun eigen tempo luisteren naar nieuwe woorden, zinnen of routines. Dit maakt het ideaal voor meertalige groepen: je kunt woorden inspreken in het Nederlands én in de thuistaal, waardoor kinderen zich gezien voelen en sneller betekenis aan nieuwe woorden koppelen.

DE SPREKENDE PICTOWAND IS TE KOOP OP BOL.COM

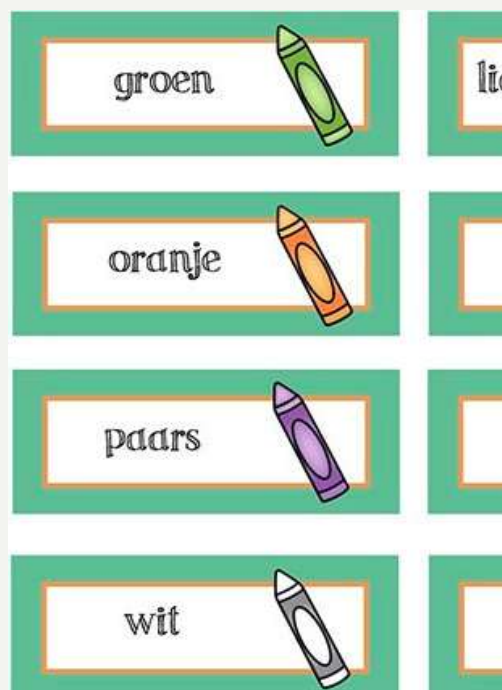

De pictowand stimuleert zelfstandigheid, auditieve herhaling en spelenderwijs leren; precies wat jonge kinderen nodig hebben om hun woordenschat te laten groeien.

Oudergesprekken, hoe dan?!

Oudergesprekken voeren met ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn, kan een uitdaging zijn. Toch is goed contact essentieel om samen te werken aan de ontwikkeling van het kind. Scholen kunnen hierbij gebruikmaken van hulpmiddelen zoals de tolktelefoon, waarvoor een abonnement kan worden afgesloten. Een professionele tolk zorgt voor duidelijke communicatie, waardoor zowel ouders als leerkrachten zich gehoord en begrepen voelen.

Daarnaast zijn er digitale hulpmiddelen zoals de **Pocketalk**, een draagbaar vertaalkastje dat gesproken taal direct omzet in de gewenste taal. Dit maakt korte gesprekken, praktische mededelingen en snelle afstemming veel toegankelijker. Door deze tools in te zetten, verlaag je de drempel voor ouderbetrokkenheid en bouw je aan een gelijkwaardige samenwerking, ongeacht taalverschillen.

Labelen

Labelen in de kleuterklas is een eenvoudige maar krachtige manier om taalontwikkeling te stimuleren, zoals ook blijkt uit de literatuurstudie van Wouters et. al (2024), die benadrukt hoe zichtbaar en betekenisvol taalaanbod meertalige leerlingen ondersteunt. Door voorwerpen, hoeken en routines in de klas te voorzien van woorden, krijgen kinderen herhaald, betekenisvol taalaanbod op precies de plek waar ze het nodig hebben. Kleuters leren taal vooral door kijken, doen en herhalen. Een label op de deur, de bouwhoek of de kast met knutselmateriaal helpt hen om woorden te koppelen aan concrete ervaringen. Zo groeit hun woordenschat op een natuurlijke manier mee met hun spel en dagelijkse routines.

Daarnaast maakt labelen taal zichtbaar. Het laat kinderen zien dat taal overal is en dat woorden betekenis dragen. Dit ondersteunt niet alleen taalzwakke leerlingen, maar ook sterke taalgebruikers die nieuwsgierig worden naar letters, klanken en woorden.

Taalbuddy inzetten

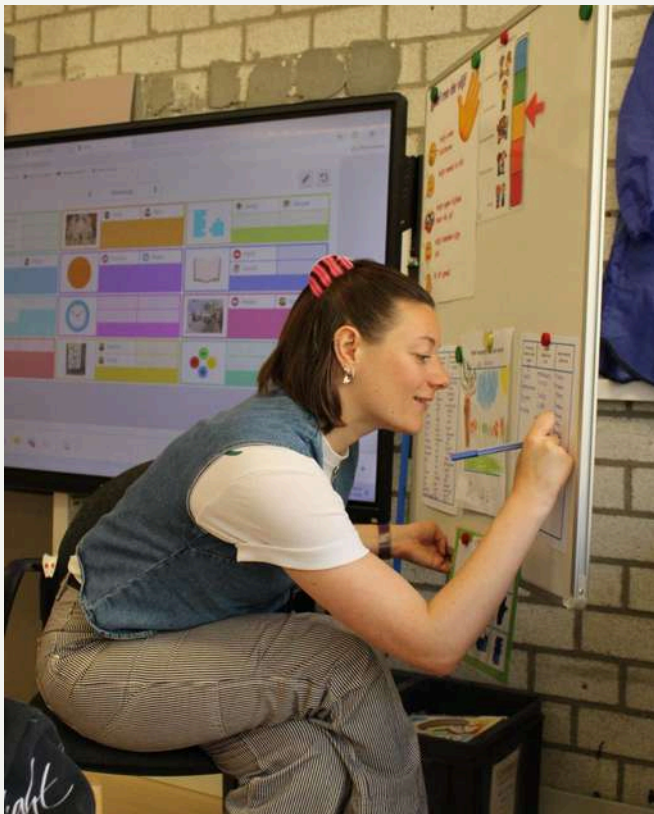
Een taalbuddy is een klasgenoot die een nieuwkomer of taalzwakke leerling helpt bij het begrijpen van de dagelijkse routines, spelmomenten en instructies. Vaak delen de kinderen dezelfde thuistaal, maar dat hoeft niet: ook een kind dat al langer op school zit, kan een nieuwkomer wegwijs maken. De kracht van een taalbuddy zit in de nabijheid: kinderen leren veel sneller van elkaar dan van volwassenen, omdat ze dezelfde taal, hetzelfde tempo en dezelfde manier van spelen hebben.

Een taalbuddy verlaagt de drempel voor nieuwkomers. Ze hoeven niet alles van de leerkracht te begrijpen; ze kunnen meekijken en meedoen met een klasgenoot. Dat geeft veiligheid, structuur en taalinput op kindniveau. Bovendien versterkt het de sociale verbinding: kinderen voelen zich gezien en gesteund.

Nieuwsgierig naar meer? Lees het artikel van Jantien Smit *Oui! Si! Yes... voor thuistalen in de klas* (Moraru et al., 2025).

"Juf ken jij dat woord niet in het Turks?"

In het artikel over het participatief actieonderzoek bespreek ik het format 'Woord van de week'. In dit verhaal neem ik je mee in een moment waarbij ik werk met het format.

Ik heb het format nu een paar keer met de leerlingen gedaan. De spreekdurf van de leerlingen in de thuistaal was in het begin nog klein. Een paar keer waren het dezelfde twee leerlingen die het woord vertaalde. Ik gebruikte ook een vertaallapp om andere talen te belichten. Bij het woord bloem merkte ik dat de routine was ingeslepen. De dag voor het behandelen van de thuistalen rijmde we op het woord. Na het rijmen benoemde ik dat we de volgende dag de thuistalen zouden bekijken. ik zei: "Ken je het woord bloem niet in je thuistaal kun je het thuis nog vragen."

De volgende dag stelde ik de vraag: "Wie kent het woord bloem in een andere taal?" Op dit moment gingen er wel zes vingers de lucht in, meer dan de twee die elke keer vertaalden. Ik schreef het woord in het Turks, Marokkaans Arabisch, Syrisch Arabisch en Engels. We spraken het woord steeds een paar keer in die taal uit om te herhalen.

Ik vroeg een leerling nogmaals naar de uitspraak van het Turkse woord waarop ze antwoordde: "Juf, ken jij dat woord niet in het Turks?". Ik reageerde; "Nee, ik kende dat woord nog niet. Ik leer nu ook van jullie! Door jou ken ik nu dit woord ook in het Turks, en door jou in het Arabisch!". Aan de verbaasde gezichten van meerdere leerlingen kon ik zien dat ze dachten dat ik al die talen zelf beheers. Dit was een mooi moment om te laten zien dat we van elkaar leren en dat elke thuistaal welkom is.

De spreekdurf in thuistalen is door het wekelijks bespreken ervan gegroeid, dat is ook te zien tijdens andere momenten. Een groepje leerlingen speelde kwartet. Een erg talig spel! 'Heb je van de blauwe voor mij het stuk taart?'

Een leerling uit Syrië speelt mee, hij kent het woord wel in het Arabisch maar niet in het Nederlands en zegt: "Mag het ook in Arabisch?". Door het plaatje aan te wijzen komen we er uit en kan ook deze leerling het spel meespelen én zijn thuistaal hierbij inzetten. Zo kan hij de haakjes maken naar de Nederlandse woorden.

"Ik leer nu ook van jullie! Door jou ken ik nu dit woord ook in het Turks, en door jou in het Arabisch!"

WAAR WARMTE SPREEKT, GROEIT HET KIND

Pagina 31

Zoals in mijn visie te lezen is, staat de relatie met anderen centraal in mijn werk. Vanuit die basis heeft mijn waarde positiviteit zich gevormd: een houding die is ontstaan uit ervaringen waarin ik merkte hoe krachtig het is om te kijken naar wat wél kan. Deze positieve grondhouding bepaalt hoe ik dagelijks handel, hoe ik met mensen samenwerk en hoe ik feedback ontvang.

BEWUST

Tijdens de oefening Kijken naar kunst gaf Marlies, een medestudent, mij een waardevol compliment. Ze merkte op dat ik op alles wat ons groepje over het kunstwerk deelde, positief reageerde. Ik knikte, vatte samen of ging enthousiast mee in het idee van een ander. Deze manier van positieve, bevestigende feedback geef ik ook als leerkracht in de klas. Zo creëer ik een open en veilige sfeer waarin leerlingen zich vrij voelen om hun bevindingen en ideeën te delen. Deze manier van feedback geven, voelt voor mij heel vanzelfsprekend; het is niet iets dat ik alleen op de werkvloer toepas, maar iets dat echt bij mij hoort.

KINDEREN GRAAG ZIEN

Om beter te begrijpen waarom de relatie met mijn leerlingen voor mij zo belangrijk is, ben ik de literatuur ingedoken. In *Kleuterleerkracht* van Dierickx en Koelman (2021) openen de auteurs met de vraag of je kinderen graag ziet (= van kinderen houdt). Het begrip professionele liefde raakte me, juist omdat we liefde vaak koppelen aan het privéleven. Dit sluit nauw aan bij hoe ik mijn werk ervaar: de relatie met mijn leerlingen vormt een groot deel van mijn werkplezier. Ik geniet enorm van de momenten van echte quality time, waarin ik kinderen leer kennen, hen observeer en met aandacht naar hen luister.

We weten dat liefdevolle of warme, positieve leerkracht-leerling relatie op zowel korte als langere termijn bijdragen aan sociaal-emotionele ontwikkeling, taalbetrokkenheid, schoolprestaties en het verminderen van het stressniveau van kleuters (Dierickx & Koelman, 2021).

FEEDBACK

De relatie die ik met een kind opbouw, vormt de basis van mijn pedagogisch handelen. Juist binnen die relatie krijgt mijn manier van feedback geven betekenis: hoe ik reageer en bevestig, bepaalt in grote mate hoe veilig en gezien een kind zich voelt. Vooral bij jonge kinderen is feedback geen losse techniek, maar een vorm van afgestemde interactie die hun ontwikkeling direct beïnvloedt.

De inzichten van Jarise Kaskens sluiten hier nauw op aan. Zij beschrijft dat jonge kinderen het meest floreren wanneer volwassenen hoge verwachtingen combineren met sensitieve responsiviteit: het vermogen om signalen van kinderen op te merken, juist te interpreteren en er warm en afgestemd op te reageren. Volgens Kaskens (2020) voelen jonge kinderen zich competent en veiliger wanneer een leerkracht vertrouwen uitstraalt en positieve en concrete feedback geeft.

Deze inzichten bevestigen voor mij hoe belangrijk het is om elke interactie met jonge kinderen bewust en zorgvuldig vorm te geven. Wanneer ik positieve, concrete feedback combineer met warme afstemming en hoge verwachtingen, ontstaat er een leeromgeving waarin kinderen zich gezien voelen en durven groeien. Het is precies in die dagelijkse, kleine momenten van contact dat de relatie met het kind zichtbaar wordt en waar mijn pedagogisch handelen zijn diepste betekenis krijgt.

Negatieve feedback weegt zwaarder dan positieve, en kinderen hebben dus veel meer positieve interacties nodig om zich veilig en competent te voelen. (Gottman & Levenson, 1992).

Hoewel positieve feedback belangrijk is voor een veilige sfeer, laat Hattie (2009) zien dat niet alle positieve feedback daadwerkelijk bijdraagt aan leren. Vooral algemene complimenten hebben weinig effect; kinderen hebben meer aan specifieke, taakgerichte feedback die duidelijk maakt wat ze geleerd hebben en wat de volgende stap is. Positiviteit krijgt pas betekenis wanneer ze concreet en eerlijk wordt ingezet.

Studeren IN ROTTERDAM

Optimaal studeren doe ik in een fijne
omgeving met een lekker drankje en
hapje tussendoor. Het liefst met
gezellig en stimulerend gezelschap.

Villy

rustige plek . lekkere koffie . weinig stopcontacten

SOLO

vriendelijke bediening . dicht bij de HR

Savor & Nosh

heerlijk eten . aparte studeerplek . slechte wifi

Wolly

lekkere tosti's . gezellige drukte .

DE JUF DIE IK DACHT TE ZIJN, EN DE JUF DIE IK WERD

Een column over hoe ik veranderde van leerkracht naar jonge-kind-professional: over de weerstand die ik voelde toen ik mijn vertrouwde manier van werken moest loslaten, over de bredere blik die langzaam ontstond en over de kracht die theorie mij gaf om mijn handelen opnieuw te begrijpen en vorm te geven.

In het begin van de opleiding merkte ik hoe beperkt mijn blik eigenlijk was: ik richtte me vooral op mijn eigen klas, mijn eigen taken en een paar schoolbrede verantwoordelijkheden. Gaandeweg leerde ik breder kijken naar verschillende inzichten op onderwijs, naar systemen, naar wat er onder de oppervlakte speelt, en naar vragen die ik eerder niet eens zag. Dat bredere perspectief kwam niet vanzelf; ik had moeite met het vertragen, wat de opleiding van je vraagt. In een wereld waarin efficiëntie heilig is en er altijd uren lijken te ontbreken, voelde vertragen als tijdverlies. Later ontdekte ik dat vertragen niet betekent dat je stilstaat, maar dat je dieper kijkt, bewuster waarneemt en ruimte maakt voor betekenis in plaats van alleen voor tempo.

Ook binnen mijn team ben ik gegroeid. Omdat ik nog jong ben en nog niet lang voor de klas sta, voelde mijn visie voor mij minder waard. Ik had wel een mening, maar onderbouwen bleef lastig. Dankzij de opleiding kreeg ik theorie in handen (van bijvoorbeeld Cathy van Tuijl en Annerieke Boland) die mij taal en zelfvertrouwen gaven. Ik durf me nu uit te spreken over wat ik belangrijk vind én waarom. Ik merk dat ik sneller presenteer voor het team, iets wat ik eerder spannend vond, maar wat ik door mijn PAO-onderzoek juist ben gaan doen omdat ik mijn bevindingen wilde delen. Steeds vaker gebruik ik theorie om met collega's in gesprek te gaan over ons handelen: niet om gelijk te krijgen, maar om samen beter te begrijpen waarom we doen wat we doen en wat er misschien anders kan.

Wat me misschien nog wel het meest heeft geraakt, is hoe weinig we in het onderwijs doen op basis van theorie. Veel van wat we dagelijks doen, doen we omdat het "altijd zo gaat", omdat het praktisch is of omdat het ooit zo is afgesproken.

Zoals Hattie (2009) laat zien in *Visible Learning*, hebben veel onderwijsroutines nauwelijks effect wanneer ze niet gestoeld zijn op onderzoek. Dat besef kwam hard binnen: niet omdat ik het verkeerd deed, maar omdat ik me realiseerde hoeveel sterker mijn handelen kan worden wanneer ik het verbind met wat we weten uit onderzoek.

En juist dát is mijn missie in het onderwijs geworden: om nieuwe keuzes, veranderingen en vernieuwingen te baseren op theorie, zodat we samen gegrond nadenken over onderwijs dat écht werkt voor kinderen.

Daarnaast ben ik gegroeid in het aannemen van een leidende rol. Door me te verdiepen in veranderkunde kreeg ik handvatten en werkvormen om collega's mee te nemen en te enthousiasmeren. Ik leerde dat verandering niet ontstaat door harder te duwen, maar door beter te verbinden: een inzicht dat me hielp om steviger te staan, maar nog steeds dichtbij mezelf te blijven.

Wat ook veel heeft bijgedragen aan mijn ontwikkeling, waren de gesprekken met medestudenten: professionals met andere visies, andere banen en andere ervaringen, die mij andere perspectieven gaven en lieten zien hoe rijk en veelzijdig het veld van het jonge kind is.

Zo sluit ik deze opleiding af met een helder doel: blijven groeien, blijven onderzoeken en blijven bijdragen aan onderwijs dat stevig staat op theorie én gedragen wordt door wat kinderen werkelijk nodig hebben.

Rotown Magic

Rotterdam is niet te filmen
De beelden wisselen te snel
Rotterdam heeft geen verleden
en geen enkele trapgevel

Rotterdam is niet romantisch
heeft geen tijd voor flauwekul
is niet vatbaar voor suggesties
luisterd niet naar slap gelul

't Is niet camera-gevoelig
lijkt niet mooier dan het is
Het ligt vierkant hoog en hoekig
gekanteld in het tegenlicht

Rotterdam is geen illusie
door de camera gewekt
Rotterdam is niet te filmen
Rotterdam is vééls te echt

Julez Deelder

LERAAR IN DE STAD

BEDANKT

Bij het maken van dit magazine heb ik veel steun en input gekregen van andere. Ik wil graag de leerkrachten bedanken die hun ervaringen hebben gedeeld tijdens het uitvoeren van huisbezoeken.

Ook wil ik Loïs Gampierakis bedanken voor alle foto's die ze heeft gemaakt die mijn magazine visueel hebben versterkt.

Ook wil ik mijn leerteambegleidsters bedanken. Marlies uit jaar 1 die op een positieve manier naar dingen kan kijken en tijd maakte voor een persoonlijke spraakmemo.

En Rianne die na een korte tijd al zag waar mijn kwaliteiten en leerpunten lagen. Ik heb me altijd veilig gevoeld alles te vragen en heb dit ook zeker gedaan.

Als laatst wil ik mijn medestudenten en nu goede vrienden Brend en Femke bedanken. Ik begon aan de master om nieuwe kennis op te doen en te werken aan mijn professionele identiteit. Ik had nooit verwacht hier waardevolle vriendschappen aan over te houden om samen over de opdrachten te sparren, casussen uit ons werk te bespreken en elkaar in zijn kracht te zetten. Vanaf de eerste opleidingsdag een onafscheidelijk trio. Ik hoop op nog veel goede gesprekken over het onderwijs maar ook gezellige etentjes en feestjes!

Bedankt Brend voor al je eerlijkheid tijdens de lessen. Voor het geruststellen van die meiden die zich iets te snel druk maken. En bedankt voor het benoemen van mijn kwaliteiten wanneer ik ze zelf niet meer helder voor me zag.

Bedankt Femke voor alle studiedates waarin we de studiehandleiding uitpluizen onder het genot van een kopje koffie en wat lekkers. Bedankt voor het meelezen en meedenken tijdens alle opdrachten. En bedankt voor alle steun die je me hebt gegeven wanneer ik dat nodig had.

ALLE GERAADPLEEGDE
BRONNEN KUN JE HIER VINDEN

LERAAR IN DE STAD

In dit magazine lees je hoe
meertaligheid, woordenschat en
krachtige routines samenkomen
in de praktijk. Met inzichten uit
onderzoek én ervaringen uit de
klas laten we zien hoe
thuisalen, interactie en
taalplezier hand in hand gaan.
Voor iedereen die wil bouwen
aan taalrijk en inclusief
onderwijs.

MEI 2026

